

A GYERMEKEK NYELVE

Csendesfy úr pesti háziúr és tiszafüredi földesuraság. Hajdan Heimlicher-nek hívták.

Mikor Tiszafüreden jószágot vásárolt, restellte, hogy a parasztok nem tudták kimondani a nevét, s megmagyarosítá azt Csendesfyre.

Azután meg azt restellte, hogy nem tud magyarul, magyar nyelvmestert járatott magához, magyar leveleket írt, magyar könyveket olvasott, magyar lapokat járatott, egyszóval igen jeles ember.

Azonban könyvekből tanulván a nyelvet, úgy járt, hogy amit olvasott, azt mindig megértette, de amit beszélni hallott magyarul, már azt csak feliből-harmadából; evégett kénytelen volt magának irtóztató nagy zsebeket varratni a kaputjára, hogy Ballagi zsebszótára beleférjen; melyet ő mindig magával hordozott, s ha valamit meg nem értett, amit beszéltek hozzá, azonnal felnyitá a lexikont, s kikereste belőle, hogy mit tesz az.

Volt neki csinos kis fiatal felesége, ennélfogva apró gyermekecskéi is lőnek, azoknak pedig valóságos tiszaháti dajkát hozatott, rábízta, hogy mindig magyarul beszéljen velök.

Így lőn, hogy egy napon legkisebb fiacskáját, ki már kétéves kezde lenni, felhozatá dajkájával együtt írószobájába, hogy konverzálna vele egy kevéssé, s ott egy darab cukrot akart neki adni,

hogy jobb kedve legyen.

A gyerek nem fogadta el a cukrot, mondván:

– Mem – bad – pápi, – mama – bú, – kusz-kusz – bibis.

Az apa bámulva nézett a dajkára.

– Mit mondott most ez a gyerek?

– Azt mondta, hogy nem szabad neki semmi édességet enni, mert az édesmama megtiltotta. A múltkor is a nagyságos asszony megtudta, hogy a szakács tortát adott neki, s szörnyen haragudott érte, mert a kisgyerek foga fáj tőle. Ezt akarta mondani.

– No, bizony nagyon rosszul ejti a szavakat. Hát nem vagy éhes kisfiam?

– Bebusnak – vót – hámhám.

– Mit mondott? – kérde Csendesfy úr a dajkára nézve.

– Azt mondta, hogy köszöni alássan a papa kérdezését, Bebuska jóllakott már, evett mindenfélét, körtét, almát.

– Ki az a Bebuska?

– Hát a kisúrfi, nó?

– Hát ki nevezte annak, én Albertnek kereszteltettem.

– Hiszen az lesz ő majd, ha megnő, hanem amíg ilyen kicsiny, csak nem híhatjuk másnak, mint Bebuskának. Törülje meg a cicéjit Bebuska, a csecse kacsójával, aztán csücsüljön le.

Csendesfy úr egyszerre előkereste a Fogarasit, és nem találta benne a kimondott szókat.

– Hallja maga Zsuzsi, maga az én fiamat nem magyarul, hanem cigányul tanítja!

– Oh! majd mit mondat velem a tensúr! A lelkem se tud cigányul, hisz beszéljen a kisúrfival, ha tud, meglátja hogy magyarul beszél.

Csendesfy úr türelmes ember volt, fogá a kisúrfit, felülteté a térdére, s rajta volt, hogy tudakozódjék tőle egyről-másról.

– Hát kisfiam, kivel voltál tegnap sétálni?

– A dadával.

– Ki az?

– Hát én! – magyarázá Zsuzsi. – Ugyan már azt se tudja a tensúr?

– Hát merre voltatok?

– Táttá!

– Tatában?

– Azt mondta, hogy „messze”; pedig nem igaz, nem voltunk messze, csak a Múzeum udvarán.

– Hát mit láttál ottan, kisfiam?

– Oh! – csecse – tyutyut, – sok – sok – tubit, – aztán – pici – mucit.

– Oh arra bizony rosszul emlékezik a kisúrfi. Azt beszéli, mikor még a dajkája elvitte a cupringernéhez, ott látta azt a nagy kutyát meg azt a kis nyulat, meg azt a sok galambot.

Az apa csak bámult.

A gyerek belejött a diskurzusba, s mondta tovább:

– A nene – adott tütüt – Bebusnak.

– Ahá! azt beszéli a kisúrfi, hogy akkor bort adott neki az a csúnya asszony – szólt Zsuzsu, kapva az árulkodáson.

– Szép, szép, beszélj csak tovább.

– Aztán – Bebust csúnya dada, letentélte – a zsizsi mellé.

– Ne hozzatok dühbe, hát micsoda beszéd ez?

– No pedig igen jól és világosan mondta a kisúrfi, hogy az a rossz dajka, aki előttem itt volt, lefektette a kisúrfit a tűzhelyre: no de képzelje, tensuram, az égető tűz mellé.

– Hát zsizsi azt teszi, hogy „tűz”?

– Hát a gyereknek bizony azt teszi.

– Hát mért nem beszélnek a gyerekkel is úgy, mint az igazi emberrel?

– Én istenem! hiszen nem érti meg másképp. Ha már olyan okos ember volna, mint az édespápája, nem úgy beszélnének hozzá, de ha gyerek, csak gyereknyelven kell vele beszélni.

– Gyereknyelv, micsoda gyereknyelv? én nem tudok semmi gyereknyelvről.

– Elhiszem biz azt, mert tensuram német gyerek volt.

Csendesfy úr meg volt lepetve az argumentum által, s átlátta, hogy Zsuzsinak igaza van.

– No tehát állj ide, és légy tolmács köztem és a fiam között. Kérdezz tőle valamit.

– Hát Bebuska, mit csinált aztán a zsizsi mellett?

– Hát Bebus – bábója – bibis lett.

– Látja téns úr, milyen szépen megmondta, hogy megégette a lábát.

– Hallottam, de nem értem.

– Hát azután mit csinált még az a rossz dada?

– Bebust meg paci-paci – ogy nem bad – dűdű.

– Megverte a Bebuskát, hogy mikor hazaviszi, ne merjen sírni vagy panaszkodni.

– Mama – látta – Bebus – botó – süsü – csincs.

– Oh be jól mondja a lelkem, hogy a nagyságos asszony mégis észrevette arról a dolgot, hogy a Bebuska sipkája elveszett a fejéről.

Csendesfy úrral az atyai sajnálkozás elfeledteté, hogy fia beszédét csak fordításban hallja.

– Hát kisfiam, a Zsuzsi nem vert meg, úgy-é?

– Zsuzsi csecse dada – Zsuzsi dudikál szépen – kerbe.

– Már mint hogy én danolok neki, mikor elviszem a Múzeum udvarra.

– Aztán a csecse bácsi – oda – aztán bácsit Zsuzsi csicsija babája – csecse bácsi Zsuzsit csicsija babája.

– Hát e mit tesz?

– Tudja a Jézus – szól Zsuzsi fülig elvörösödve. – Ugyan már hogy is kívánja tensuram, hogy az ember mindent megértsen, amit ez a kisgyerek összebeszél.

JÓKAI MÓR - A MAGYAR NÉP ADOMÁI